

УДК: 619:616.993.192.1:636.92

ОСОБЛИВОСТІ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЕЙМЕРІОЗУ КРОЛІВ**ГАВРИЛІНА О. Г.**, к. вет. н.
КОЛЕСНИК А.О., магістрантДніпропетровський державний аграрно-
економічний університет, м. Дніпро
elgen@i.ua

З'ясовано показники екстенсивності та інтенсивності ураження кролів еймеріозом в умовах спеціалізованих та присадибних господарств Дніпропетровської області. Встановлено, що кролі із спеціалізованих господарств частіше уражуються еймеріозною інвазією та хворіють переважно на кишкову форму. У присадибних господарствах реєструється здебільшого змішана форма хвороби.

Ключові слова: діагностика, еймеріоз, екстенсивність інвазії, інтенсивність інвазії, кролі.

Актуальність проблеми. Еймеріози тварин поширені на всіх континентах земної кулі, у багатьох природно-кліматичних зонах та завдають тваринництву значних збитків [1-4, 7]. Паразитування еймерій одночасно у кишечнику і печінці стає причиною глибоких функціональних порушень органів травного каналу, дисбіозу, інтоксикації та зниження імунітету кролів. Збиток, що завдається збудниками еймеріозу, складається не тільки із загибелі тварин, недоотримання продукції від дорослих тварин (м'яса, хутра, приплоду), загибелі кроленят, додаткових витрат корму на одиницю приросту, вибракування уражених органів, затрат на проведення лікувальних заходів, але і від погіршення якості продукції з високим ступенем мікробного обсіменіння [6, 8, 9]. Разом із тим, недостатньо розробленими залишаються питання щодо лабораторної діагностики еймеріозу кролів за змішаної форми інвазії.

Мета роботи – систематизація методів лабораторної діагностики еймеріозу кролів.

Матеріал і досліджень. Дослідження проводили на базі відділу морфологічних досліджень науково-дослідного центру біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. Досліджували тварин спеціалізованих та присадибних господарств Дніпропетровської області, яких умовно поділили на три вікові групи: перша група – кролі віком 30-90 діб, друга група – 90-150-добові і третя група – 150-200-добові кролі. У досліджах використано 60 тварин.

Проводили загальні клінічні, паразитологічні, патоморфологічні дослідження. Паразитологіні дослідження проводили за методикою

Фюллеборна. Інтенсивність еймеріозної інвазії визначали шляхом підрахунку кількості ооцист еймерій у мікроскопічному препараті. Підрахунок ооцист у фекаліях проводили за стандартизованим комбінованим методом визначення їх кількості в 1 г фекалій. Всього досліджено 60 проб фекалій.

Розтин трупів проводили методом часткового гельмінтологічного розтину за К. І. Скрябіним у загальноприйнятій послідовності. Органи, що мали патоморфологічні зміни піддавали гістологічним дослідженням за загальноприйнятими методиками. Відбирали невеликі, товщиною не більше 2 см шматочки печінки, дванадцятипалої та порожньої кишок. Відібраний біологічний матеріал фіксували у 10% нейтральному розчині формаліну. Отриманий матеріал заливали у парафін за загальноприйнятими методами. Парафінові зрізи товщиною 2-3 мкм зафарбовували гематоксиліном та еозином. Всього було виготовлено і проаналізовано понад 60 гісто-зрізів. Мікрофотографування проводили з використанням мікроскопа Leica DM1000.

Результати та їх обговорення. Виявили, що кролі із спеціалізованих господарств частіше уражуються еймеріозною інвазією та хворіють переважно на кишкову форму. У присадибних господарствах реєструється змішана форма, яка проявляється симптомами ураження кишечника і печінки. Найбільш важкий перебіг еймеріозної інвазії реєстрували у кроленят 30-45 добового віку, що, на нашу думку, пов'язано з періодом відлучення від кролематки та формуванням груп молодняку.

У досліджених тварин спеціалізованих господарств встановили паразитування 5 видів

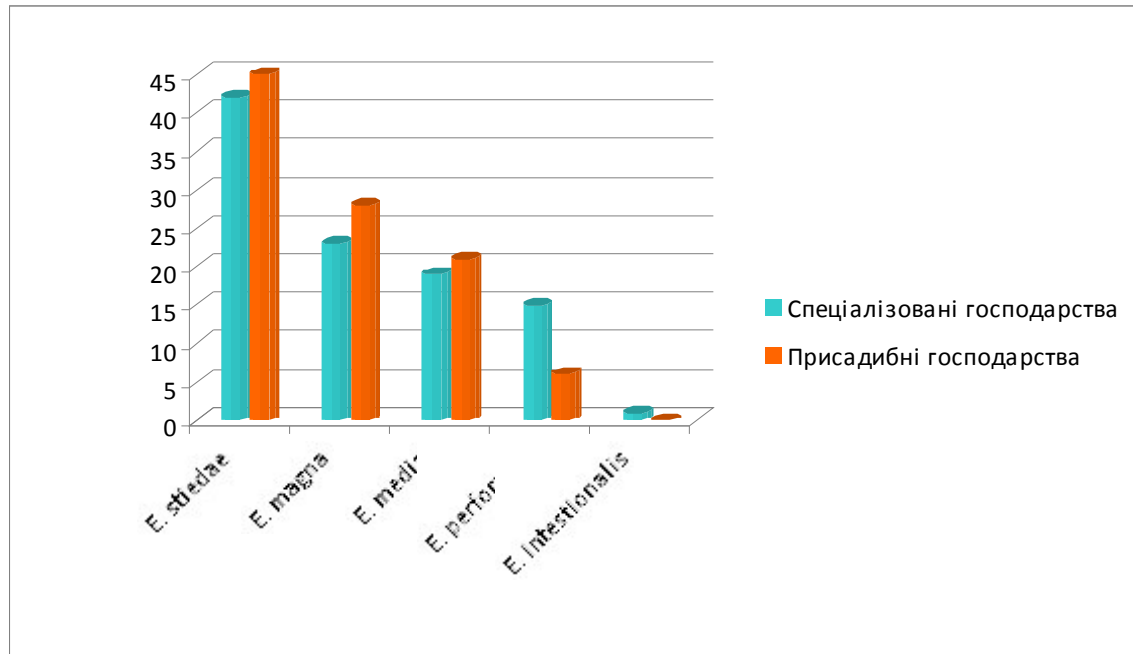

Рис. 1. Поширення різних видів еймерій у тварин спеціалізованих та присадибних господарств Дніпропетровської області.

еймерій (рис. 1): *Eimeria stiedae*, *Eimeria magna*, *Eimeria media*, *Eimeria perforans*, *Eimeria intestinalis*. Найбільше поширення мали види *Eimeria stiedae* (42 %) і *Eimeria magna* (23 %). Найменше реєструється *Eimeria intestinalis* (1%). У спеціалізованих господарствах найбільш поширеною виявилась моноінвазія – 82,3 %, викликана *Eimeria stiedae* (31,0%) та *Eimeria magna* (20,8 %). У присадибних господарствах переважала змішана еймеріозна інвазія (60 %) чотирьох видів еймерій (31,9%): *Eimeria stiedae*, *Eimeria magna*,

Eimeria media, *Eimeria perforans*.

При проведенні патоморфологічних досліджень встановили катарально-геморагічний ентероколіт із наявністю сіро-білих вузликів діаметром 0,5-1,0 мм заповнених ооцистами еймерій, виявляли незначну гіперплазію селезінки, зернисту та жирову дистрофію печінки, нирок і міокарду (рис. 2, 3).

Під час проведення патологоанатомічного розтину трупів органи, які мали патоморфологічні зміни піддавали гістологічним дослідженням. У кишечнику заражених тварин ви-

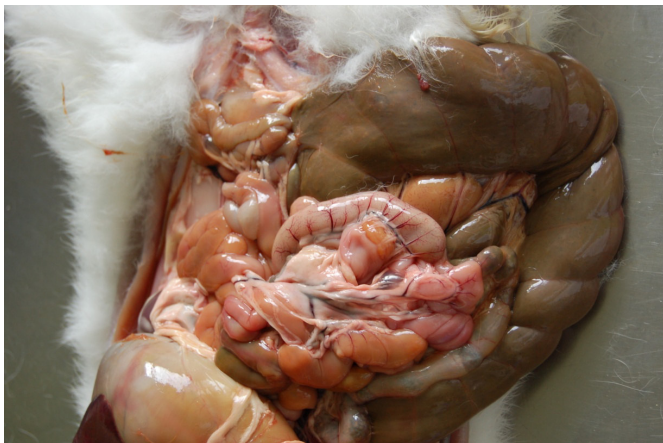

Рис. 2. Гострий катаральний ентероколіт за ураження кроленяти *Eimeria perforans* і *Eimeria magna*.

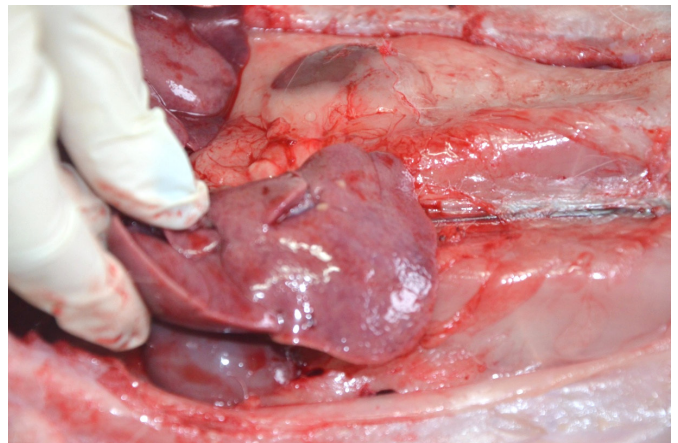

Рис. 3. Гострий паренхіматозний гепатит. Формування сіро-білих вузликів у паренхімі органа за ураження кроленяти *Eimeria stiedae*.

являли зміни з боку слизової оболонки. По всій поверхні ворсинок спостерігали десквамацію епітеліальних клітин, їх руйнування та злущування. Власна пластинка слизової оболонки кишечника інфільтрована лімфоцитами, плазмоцитами і макрофагами.

При печінковій формі еймеріозу реєстрували жирову дистрофію печінки, наявність паразитарних вузликів, які формували вогнищеві скупчення паразитів із високим вмістом спорозоїтів. Паразитарні вузлики переважно розташовувалися периваскулярно у міжчасточковій сполучній тканині. Жовчні ходи печінки значно розширені, стінки їх потовщені.

У нирках та міокарді за печінкової та змішаної формами еймеріозу реєстрували зернисту та жирову дистрофію, виражену із різним ступенем інтенсивності залежно від рівня інвазованості тварини.

Висновки. Отже, кролі із спеціалізованих господарств частіше уражаються еймеріозною інвазією та хворіють переважно на кишкову форму. У присадибних господарствах реєструють, переважно, змішану форму еймеріозу. Пік інвазованості еймеріозною інвазією в умовах спеціалізованих і присадибних господарств реєстрували у кролів 30-90-добового віку з екстенсивністю інвазії 60-80%. У подальшому, в 150-200-добовому віці виявляли зниження екстенсивності інвазії до 12,8-29,6%. За кишкової форми хвороби реєстрували катарально-геморагічний ентероколіт із наявністю сіробілих паразитарних вузликів. Змішана форма еймеріозу кролів проявлялася симптомами ураження кишечника і печінки, з ураженням жовчних ходів та формуванням вогнищевих скупчень паразитів із високим вмістом спорозоїтів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галимова В. З. Показатели крови кроликов при эймериозе в ассоциации с инфекционным стоматитом / В.З. Галимова, И.И. Асабуллина, А.М. Галиуллина // Теория и практика борьбы с паразитарными болезнями: Мат. научн. конф. – М., 2011. – Вып.12. – С. 124–126.
2. Гобзем В.Р. Экспрес-метод подсчета яиц гельминтов и ооцист кокцидий / В.Р. Гобзем, В.Ф. Литвинов // Лабораторное дело. – 1985. – №11. – С. 699.
3. Евтушенко А.Ф. Болезни кроликов / А.Ф. Евтушенко. – Киев: Урожай, 1992. – 198 с.
4. Кедема Б.Э. Эймериоз кроликов при разных системах содержания и усовершенствование мер борьбы и профилактики: автореф. ... дис. кан. вет. наук / Б.Э. Кедема – Москва, 2002. – 18 с.
5. Манжос А.Ф. Эпизоотология кокцидиоза в условиях промышленного кролиководства / А.Ф. Манжос // Ветеринария. – 1974. – №6 – С. 74–75.
6. Павловский Е.П. Вопросы о паразитоценозах и о конкретном значении возбудителей болезней / Е.П. Павловский, В.Г. Гроздилов // Матер. 13-го Всес. съезда гиг. эпид. микроб. и инф. – М. – 1959. – Т. 2. – С. 317–320.
7. Франчук Л.О. Поширення та форми перебігу змішаної еймеріозною інвазією у кролів / Л.О. Франчук // Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 56. – С. 148–153.
8. Хейсин Е.М. Жизненные циклы кокцидий домашних животных / Е.М. Хейсин. – Л.: Наука. – 1967. – 194 с.
9. Ятусевич А. И. Фауна эймериид пушных зверей и кроликов / А.И. Ятусевич, В. А. Герасимчик, Т. В. Медведская // Профилактика и меры борьбы с болезнями молодняка с.-х. животных: Тез. докл. республ. конф. – Витебск, 1990. – С. 186.

ОСОБЕННОСТИ ЛАБОРАТОРНОЙ ДИАГНОСТИКИ ЭЙМЕРИОЗА КРОЛИКОВ

Гаврилина Е. Г., Колесник А. А.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепр

Установлены показатели экстенсивности и интенсивности поражения кроликов эймериозом в условиях специализированных и приусадебных хозяйств Днепропетровской области. Установлено, что животные из специализированных хозяйств чаще поражаются эймеріозною інвазією и болеют преимуще-

ственно кишечной формой. В приусадебных хозяйствах более часто регистрируется смешанная форма эймериоза.

Ключевые слова: диагностика, эймериоз, экстенсивность инвазии, интенсивность инвазии, кролики.

FEATURES OF LABORATORY DIAGNOSIS EIMERIOSIS RABBITS

O. Gavrilina, A. Kolesnik

Dnipropetrovsky State Agrarian and Economic University, Dnipro

It was found indicators of extensiveness and intensity eymeriosis lesion of rabbits in big specialized and small farms of Dnepropetrovsk region. It was established that the rabbits from big specialized farms most affected eymeriosis invasion and suffer mostly intestinal form. In the small household farms were registered, mainly mixed form eymeriosis. The severest eymeriosis invasion in specialized and small households farms are recorded in rabbits 30-90 days old with extensiveness of invasion 60-80%. Subsequently, in 150-200 days age rabbits were showed reduction extensiveness of invasion to 12,8-29,6%. The most severe course eymeriosis infestation recorded in rabbits 30-45 days old, which, in our opinion, due to the period of separation from doe-rabbit and the formation of groups of young.

Over the intestinal form of the disease were recorded catarrhal-hemorrhagic enterocolitis with the presence of gray-white parasitic nodule. Mixed form eymeriosis rabbits manifested symptoms of gall-bladder and liver, in which lesions noted the bile ducts and formation of focal clusters of parasites that are high amount of sporozoyits. During the postmortem autopsy of bodies that were subjected to postmortem changes histological examination. In the intestines of infected animals showed changes in the mucosa. Across the surface of fibers observed desquamation of epithelial cells and their destruction. Lamina propria of the intestinal mucosa infiltrated by lymphocytes, plasma cells and macrophages.

When liver form eymeriosis recorded fatty liver, the presence of parasitic nodules that formed the focal accumulation of parasites that are high amount of sporozoyits. Parasitic nodules mainly located in the perivascular connective tissue interlobular. Bile ducts of the liver considerably enlarged, their walls thickened.

In the kidneys and liver and myocardium for mixed forms eymeriosis recorded grainy and fatty expressed differently degree of intensity depending on the rate of animals infestation.

Keyw ords: diagnosis, eymeriosis, extent of infestation, the intensity of the infestation, rabbits.
